

eco school
โรงเรียนอีโคสคูล

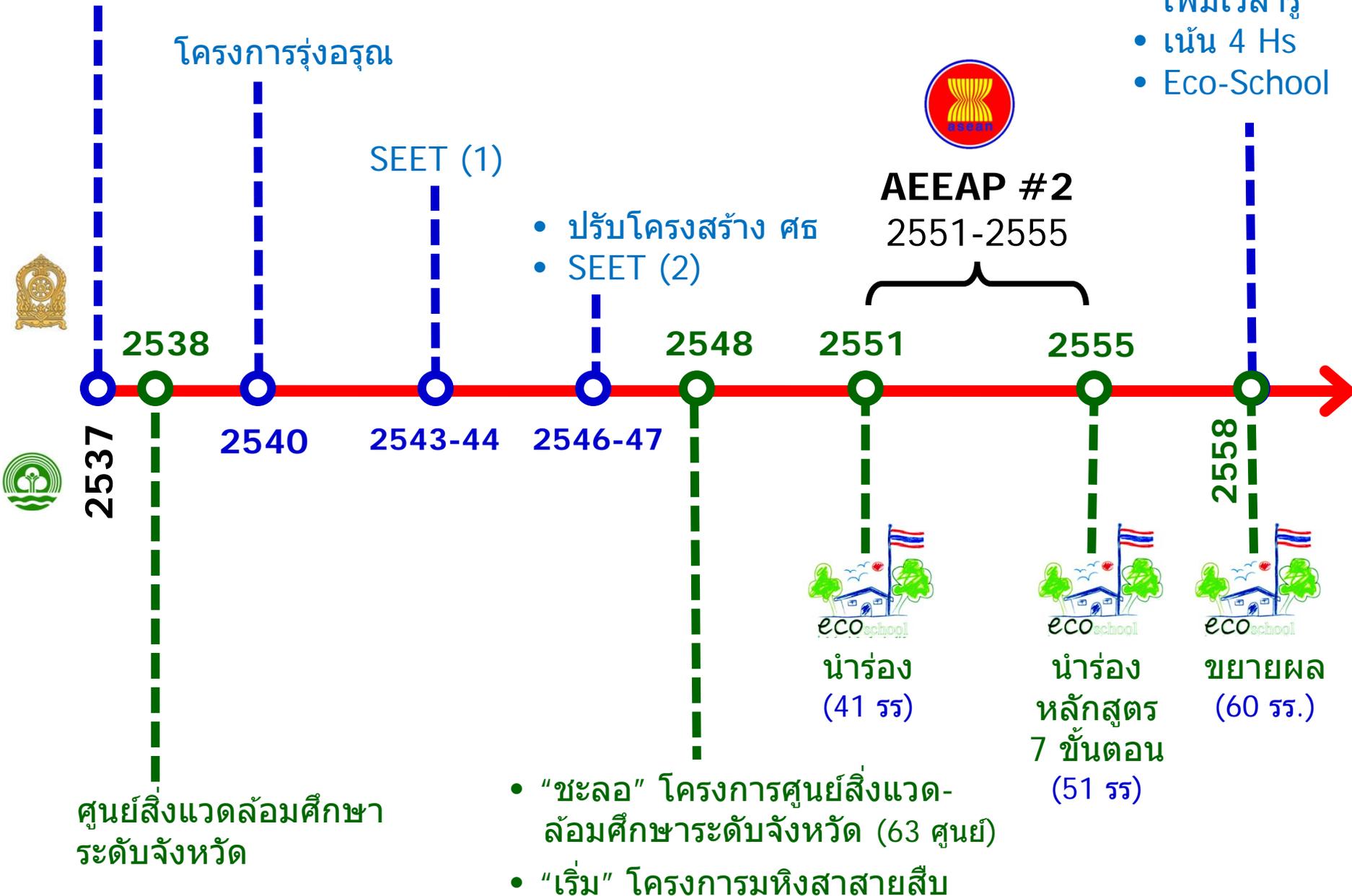
อลงกต ศรีวิจิตรกมล

ผู้อำนวยการกลุ่มสิ่งแวดล้อมศึกษา

กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา
กรณีศึกษาป่าชุมชน (Kite Model)

- ลดเวลาเรียน
เพิ่มเวลารู้
- เน้น 4 Hs
- Eco-School

- “ชะลอ” โครงการศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาระดับจังหวัด (63 ศูนย์)
- “เริ่ม” โครงการมหิงสาสายสืบ

eco school
โรงเรียนอีโคสคูล

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(Education for Sustainable Development)

ESD

SDGs (GGs) 17 Goals, 169 Targets

2559

2564

2569

2574

SDGs (GGs) 17 Goals, 169 Targets

AWGEE Action Plan

(4 Programme : 23 Activities)

2568

ASEAN Eco-School Program

- (1) ทบทวน-ปรับปรุงคู่มือ ASEAN Guidelines on Eco-Schools
- (2) ดำเนินการ ASEAN Eco-Schools Award อย่างต่อเนื่อง (ทุก 4 ปี)
- (3) จัดตั้งเครือข่าย/ จัดเวทีเสวนาสำหรับโรงเรียนที่เป็น ASEAN Eco-School
- (4) ดำเนินโครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง (Sister School) / โครงการนาร่อง
- (5) ประเมินและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนและสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน EE ในหลักสูตร
- (6) ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา คู่มือ การสอน/การจัดการเรียนรู้ EE สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน
- (7) ริเริ่มความร่วมมือกับโครงการเมืองยั่งยืนของอาเซียน ASEAN ESC Model Cities Program)

2559

2574

SDGs (GGs) 17 Goals, 169 Targets

AWGEE Action Plan

(4 Programme : 23 Activities)

2568

ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง-มั่งคั่ง-ยั่งยืน

(5 ยุทธศาสตร์หลัก)

2575

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
ทางสังคม (Inclusive Growth)

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ
สิ่งแวดล้อม (Green Growth)

2559

2574

SDGs (GGs) 17 Goals, 169 Targets

AWGEE Action Plan

(4 Programme : 23 Activities)

2568

ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง-มั่งคั่ง-ยั่งยืน

(5 ยุทธศาสตร์หลัก)

2575

2559

2564

2569

2574

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Education for Sustainable Development)

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(Education for Sustainable Development)

เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสมัครใจ โดยใช้
“กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา” เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม
ร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น อย่างมีความ
รับผิดชอบ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นปัจจุบัน
จนถึงคนรุ่นลูกหลานในอนาคต ให้ชุมชนมีชีวิตและ
ความเป็นอยู่ที่ดี มีสังคมที่ยั่งยืน

ที่มา : การระดมความคิดของกลุ่มนักวิชาการ ครู และตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนด้าน

สิ่งแวดล้อมศึกษา ณ กรุงเทพฯ วันที่ 10 กรกฎาคม 2549 และวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2550

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(Education for Sustainable Development)

โดยไม่พิจารณาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย มุมมองด้านวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่จะต้องบูรณาการ มุมมองด้าน **เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม** ซึ่งรวมถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ **การเมือง** ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเน้นย้ำถึงการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ อย่างอนุรักษ์ไว้สำหรับอนาคต และมีความสุขกับ ปัจจุบันตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : การระดมความคิดของกลุ่มนักวิชาการ ครู และตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนด้าน

สิ่งแวดล้อมศึกษา ณ กรุงเทพฯ วันที่ 10 กรกฎาคม 2549 และวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2550

สิ่งแวดล้อมศึกษา

(Environmental Education)

สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education)

กระบวนการ ที่มุ่งสร้างคนให้มีความ
สำนึกและห่วงใยต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง
ปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้คนมีความรู้
เจตคติ ทักษะ ความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง ที่จะ
หาทางแก้ไขปัญหาก็กำลังเผชิญอยู่ และ
ป้องกันปัญหาใหม่ ทั้งด้วยตนเองและโดย
ร่วมมือกับผู้อื่น

1. เลิกกินเหล้า
2. ออกกำลังกายทุกวัน
3. เลิกสูบบุหรี่

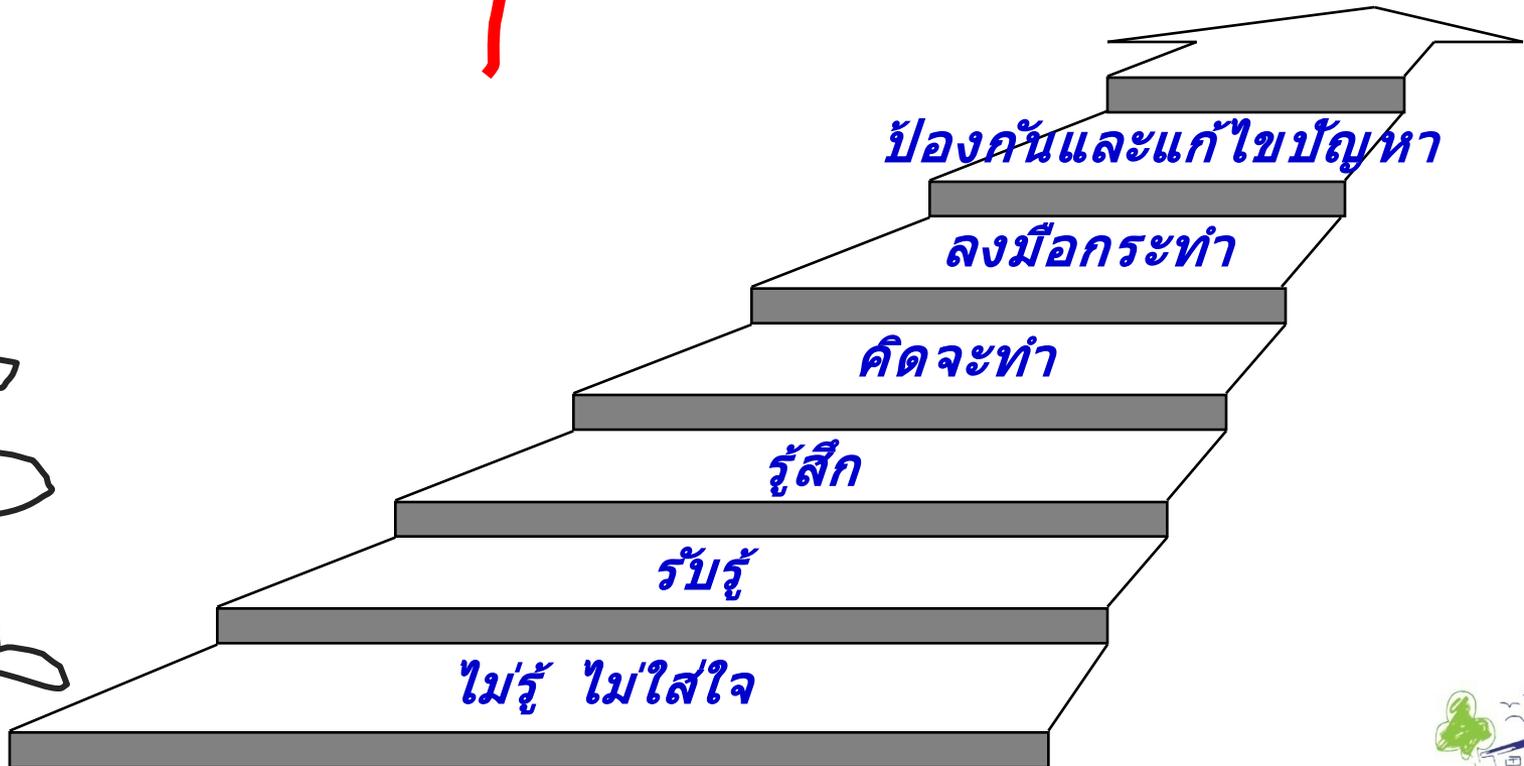
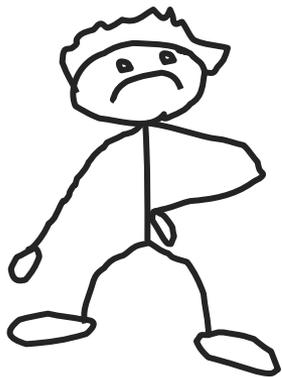
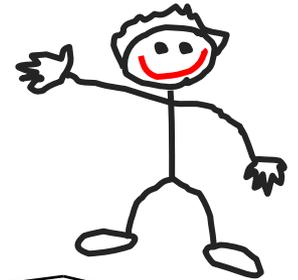
4. สวดมนต์ทุกวัน
5. เลิกกลัวผี
6. แต่งชุดไทย

เป้าหมายสิ่งแวดล้อมศึกษา

พฤติกรรมสมถาวร

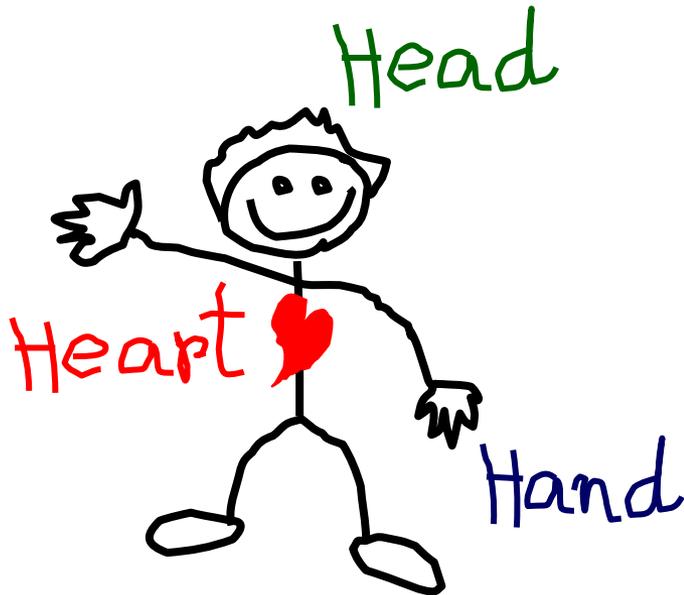
เป้าหมายสิ่งแวดล้อมศึกษา

พัฒนา คุณภาพ **“คน”** ให้เกิด :

◇ ความรู้ ความเข้าใจ และ
ความตระหนัก

◇ เจตคติที่ดี

◇ ลงมือกระทำ เพื่อ สิ่งแวดล้อม
ที่ดีขึ้น

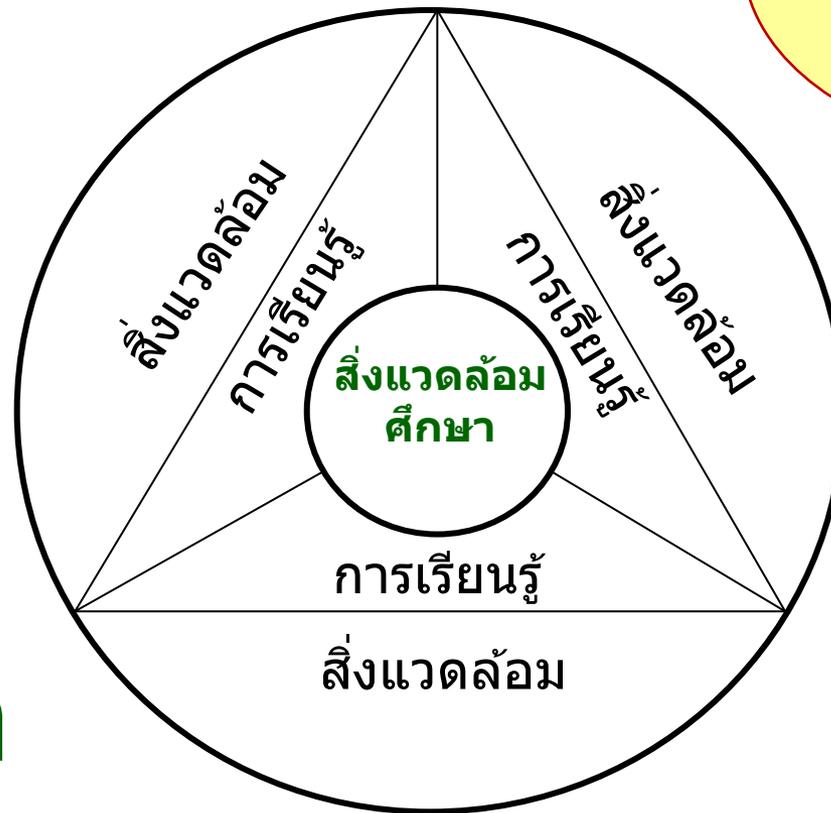
วัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมศึกษา

- **ความตระหนัก** (Awareness) เห็นคุณค่า ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม
ตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
- **ความรู้** (Knowledge) รู้-เข้าใจระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่าง
มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ปัญหา-สาเหตุ-ผลกระทบ
- **เจตคติ** (Attitude) ห่วงใย ตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหา
- **ทักษะ** (Skills) สังเกต ชี้บ่งปัญหา วิเคราะห์-แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ ฯลฯ
- **การมีส่วนร่วม** (Participation) นำประสบการณ์-ความรู้-ทักษะที่ได้รับ
มาใช้ดำเนินการแก้ไขปัญหามิในทุกระดับ

องค์ประกอบของกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา

พัฒนา

หลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจ
พอเพียง

เข้าใจ

เข้าถึง

eco school
โรงเรียนอีโคสคูล

Eco มาจาก Ecology

รากศัพท์มาจากภาษากรีกคำว่า...

Oikos แปลว่า "บ้าน"

Eco-school จึงมีนัยยะ หมายถึง...

โรงเรียนที่สอนให้รู้จักบ้านของตัวเอง

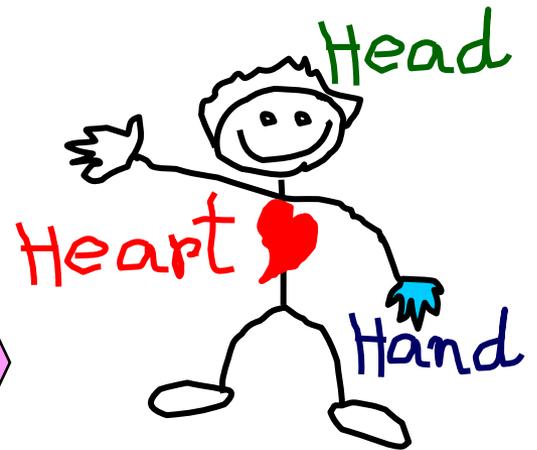

วัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนอีโคสคูล

การจัดการโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach)

...ส่งเสริม...

โรงเรียนที่
มีความ **พร้อม**
และ **สนใจ**
สมัครเข้าร่วม
โครงการฯ

พลเมือง **เพื่อ** สิ่งแวดล้อม

4 พันธกิจหลัก

ของโรงเรียนอีโคสคูล

Whole School Approach

4 พันธกิจหลัก ของโรงเรียนอีโคสคูล

นโยบายด้าน EE และ
โครงสร้างการบริหารจัดการ

การจัดการทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในโรงเรียน

พันธกิจที่ 1:

นโยบายด้าน EE และ
โครงสร้างการบริหาร
จัดการ

พันธกิจที่ 1 : นโยบายด้าน EE และ โครงสร้างการบริหารจัดการ

เป็น “กุญแจ” ดอกแรกสู่ความสำเร็จของ
โรงเรียนอีโคสคูล เพราะเกี่ยวข้องกับ
ผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง

*โรงเรียนอีโคสคูล ต้องกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และ
โครงสร้างการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ “ชัดเจน”
และ “เอื้อ” ต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติภายใน
โรงเรียนและชุมชน*

พันธกิจที่ 2: การจัดการกระบวนการเรียนรู้

พันธกิจที่ 2: การจัดกระบวนการเรียนรู้

เป็นหน้าที่หลักของครูทุกคน ตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา... เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

พันธกิจที่ 2: การจัดการกระบวนการเรียนรู้

ต้องให้ความสำคัญกับ การพัฒนาครู และ การจัดการกระบวนการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา ที่หลากหลาย

เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น รวมถึงการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

ควรจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมการเรียนรู้ใน 3 มิติ คือ Learning **ABOUT - IN - FOR** Environment

พันธกิจที่ 3: การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

พันธกิจที่ 3: การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

พันธกิจนี้ ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ การอนุรักษ์ดิน-น้ำ-พลังงาน-ความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การลดการใช้สารเคมี การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการพื้นที่สีเขียว รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้าง และการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

เป้าหมายหลักเพื่อให้โรงเรียนเป็นแบบอย่าง หรือ “สังคมจำลอง” สำหรับนักเรียน ครู และ บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติให้เป็นวิถีชีวิตประจำวัน

พันธกิจที่ 3: การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

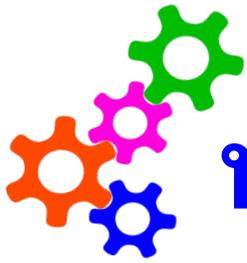
โรงเรียนอีโคสคูล ต้องมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ และ ฝึกการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่ให้ส่งผล หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

โรงเรียนสามารถนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้กับพันธกิจนี้ได้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

พันธกิจที่ 4:

การมีส่วนร่วมและ
เครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา

พันธกิจที่ 4: การมีส่วนร่วมและ เครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา

พันธกิจนี้ ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยผลักดันและขับเคลื่อน
โรงเรียนอีโคสคูล ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ ดำเนินการได้
อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

โรงเรียนควรส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกๆ ระดับทั้งใน
โรงเรียน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมถึงระหว่างโรงเรียน
กับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุน
การดำเนินงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

พันธกิจที่ 4: การมีส่วนร่วมและ เครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา

*โรงเรียนอีโคสคูล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน
ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงานของโรงเรียน รวมถึงการแสวงหาความร่วมมือจาก
หน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่นให้เข้ามา
สนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจ
ของโรงเรียนอีโคสคูล*

คุณลักษณะสำคัญของโรงเรียนอีโคสคูล

คุณลักษณะ ของพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อม

มีพฤติกรรมและใช้ชีวิตประจำวันอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ไม่เพิกเฉยต่อความยุติธรรมในสังคม

รู้ถึงแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

สามารถคาดการณ์ถึงแนวโน้มสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้

มีวินัยและเคารพกฎกติกาของสังคม

กล้าแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมบนหลักการประชาธิปไตย

มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคมเมื่อมีโอกาส

รู้จักและเข้าใจชุมชนอย่างถ่องแท้

มีความเป็นผู้นำในงานหรือกิจกรรมการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ติดตามข่าวสารสภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และ สังคมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

มีจิตสำนึกรักประเทศชาติบ้านเกิด

จุดต่างของอีโคสคูลกับโครงการอื่นๆในโรงเรียน

○ ลักษณะของโครงการเป็น **program** มากกว่า **project**

→ ทำให้ลดภาระของครูในโรงเรียน

○ **ไม่มีกรอบ** การทำงานแบบตายตัว

→ ผอ. ครู นักเรียน มีอิสระในการคิด

○ เป็นสิ่งที่ **เกิดขึ้นภายใน** โรงเรียน ไม่ใช่ **project** จากหน่วยงานภายนอก

→ เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในการทำ "อีโคสคูล" เพราะรร.จัดการเอง ไม่ปิดกัน

○ รูปแบบ **การประเมิน** การทำงานของโรงเรียนแบบเพื่อน

→ ไม่มีการตัดสิน ไม่มีรางวัล ดังนั้นโรงเรียนที่ทำต่อเนื่องคือ **โรงเรียนที่ยินดีจะทำ**

○ เป็นโครงการที่มี **พลวัต**

→ สามารถตอบโจทย์ต่างๆของโลกในปัจจุบัน

ได้อะไรจากการเป็น

โรงเรียนอีโคสคูล

โรงเรียนและชุมชน ได้อะไร...

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (และชุมชน) ดีขึ้น

ชุมชนเห็นความสำคัญ และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

โรงเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็น “สังคมจำลอง” และเป็น
“พื้นที่เรียนรู้” ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

โรงเรียนมีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับจากชุมชน และ
สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับโรงเรียนอื่นๆ

โรงเรียนได้รับโอกาสและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้ง
หน่วยงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
และหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อมและการ
จัดกระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารและครู ได้อะไร...

ครูได้รับการพัฒนาการจัดกระบวนการ
เรียนรู้เพื่อสร้างนักเรียน ให้เติบโตขึ้นเป็น
"พลเมือง" ที่มีวิถีชีวิต
"พอเพียง" เพื่อมุ่งสู่สังคม
และสิ่งแวดล้อมที่ **"ยั่งยืน"**

ครูและผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำผลงาน
ไปใช้ประกอบการประเมินวิทยฐานะ

นักเรียน ได้อะไร...

นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และ
นำเสนอความคิด

นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น

นักเรียนรู้จักชุมชนของตนและเข้าใจ
ประเด็นสิ่งแวดล้อมของชุมชนมากยิ่งขึ้น

นักเรียนมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด

นักเรียนมีความตระหนักรับผิดชอบ และดูแลสภาพแวดล้อม
ในโรงเรียนและชุมชน

นักเรียนเติบโตขึ้นเป็น “พลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อม”

กว่าจะเป็น

โรงเรียนอัสสัมชัญในวันนี้

เส้นทาง... การพัฒนาโครงการ โรงเรียนอีโคสคูล

ระยะนนำร่ง ปี 2551 (41 ร่งเรยยน)

เป็นการพัฒนางานบนฐานการวิจัย

โดยความร่วมมือจาก 4 สถาบัน

มาเป็นทีมที่ปรึกษา (Coaching Team):

- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (รศ.ประสาน ตั้งสิกบุตร)
- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (อ.สันติภาพ ศิริวัฒน์ไพบูลย์)
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผศ.อรรถพล อนันตวรสกุล)
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ผศ.ดร.เยาวนิจ กิตติธกรกุล)

ภาคเหนือ

- นำนํ่อง (9 รร.)

ภาคอีสาน

- นำนํ่อง (17 รร.)

ภาคกลาง, ตอ., ตต.

- นำนํ่อง (16 รร.)

ภาคใต้

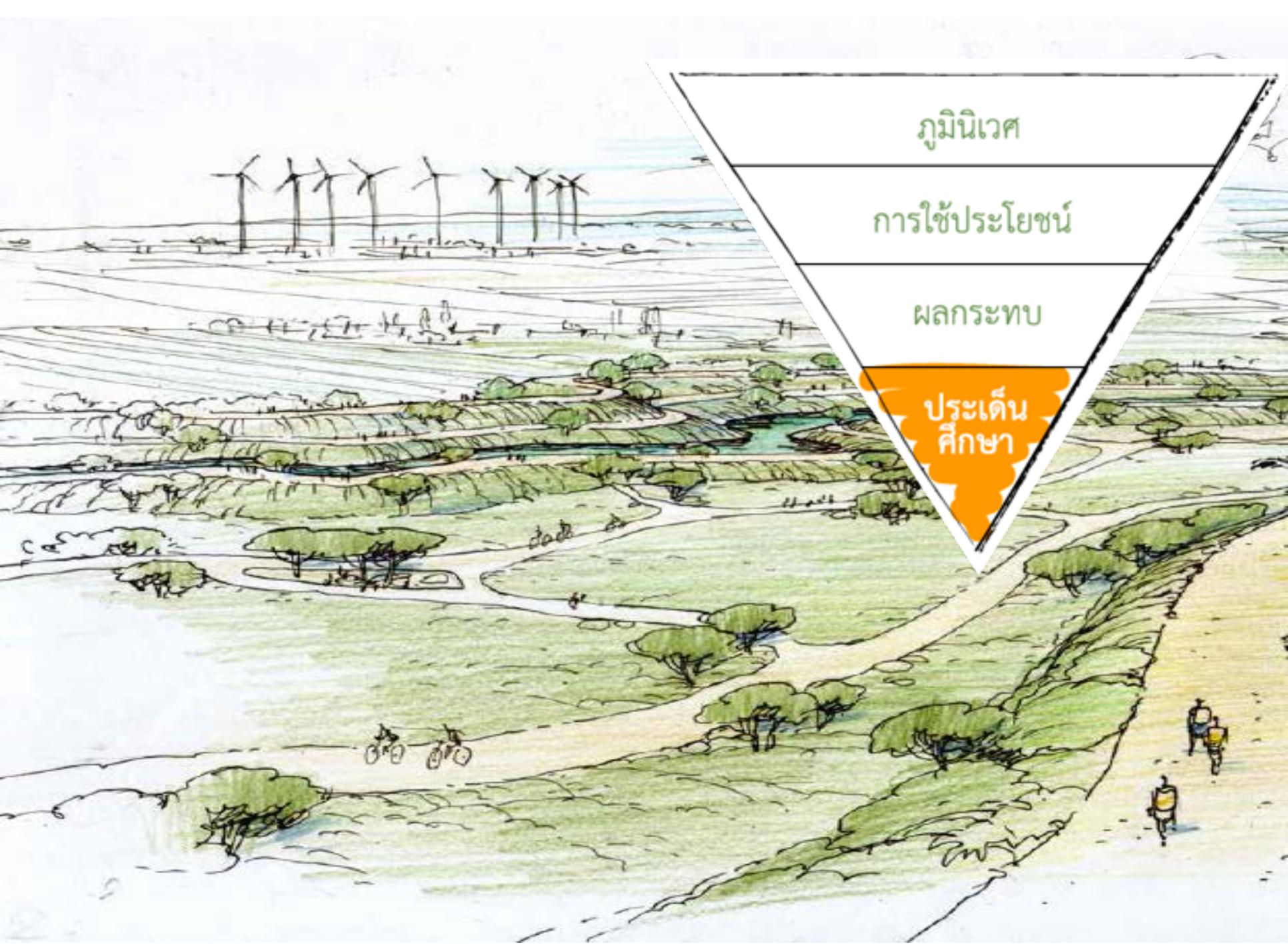
- นำนํ่อง (9 รร.)

■ ปี 51 (รร.นํ่อง 41 รร.)

ระยะที่ 2: ปี 2555-56 (38+13 โรงเรียน)

เป็นการพัฒนางาน ที่เน้นพันธกิจที่ 2
(การจัดกระบวนการเรียนรู้) ให้เป็น
“ตัวขับเคลื่อน” พันธกิจอื่น

- รศ.ประสาน ตั้งสิกบุตร เป็นที่ปรึกษาโครงการฯ
เน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้...
กระบวนการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน และ เน้น
Problem base และ Community base
Learning

ภูมิเวศ

การใช้ประโยชน์

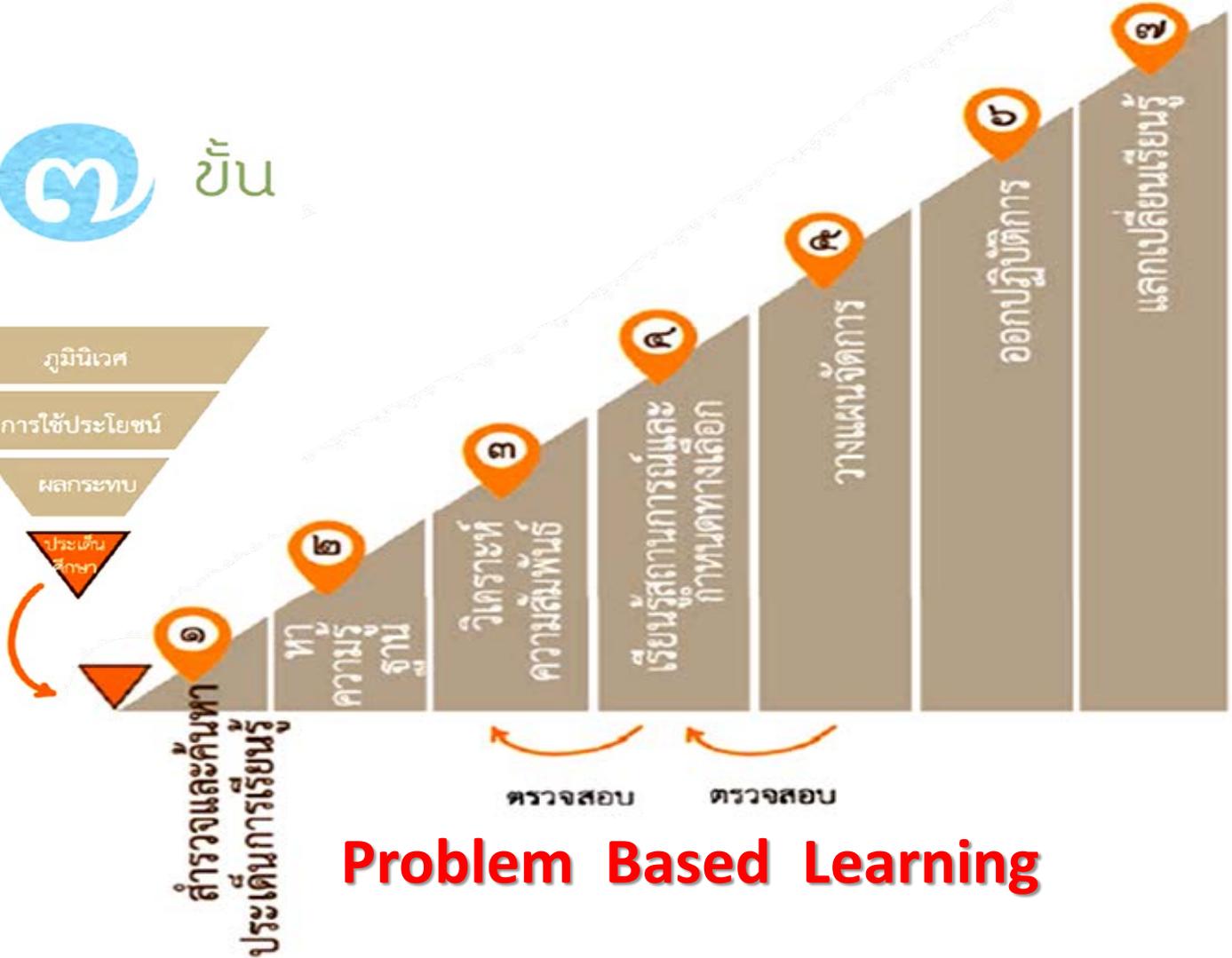
ผลกระทบ

ประเด็น
ศึกษา

การจัดการกระบวนการเรียนรู้

บันได ชั้น

Community Based Learning

Problem Based Learning

ภาคเหนือ

- นวัตกรรม (9 รร.)
- พท. ชุ่มน้ำ
- (จ. เชียงราย : 10 รร.)

ภาคอีสาน

- นวัตกรรม (17 รร.)
- พท. ชุ่มน้ำ
- (จ. บึงกาฬ : 9 รร.)

กรุงเทพฯ

(ร่วมกับ RicoH และ กทม.)
รร. ในสังกัด เขตประเวศ
กทม. 13 รร.

ภาคกลาง, ตอ., ตต.

- นวัตกรรม (16 รร.)
- พท. ชุ่มน้ำ
- (จ. ปทุมธานี : 9 รร.)

ภาคใต้

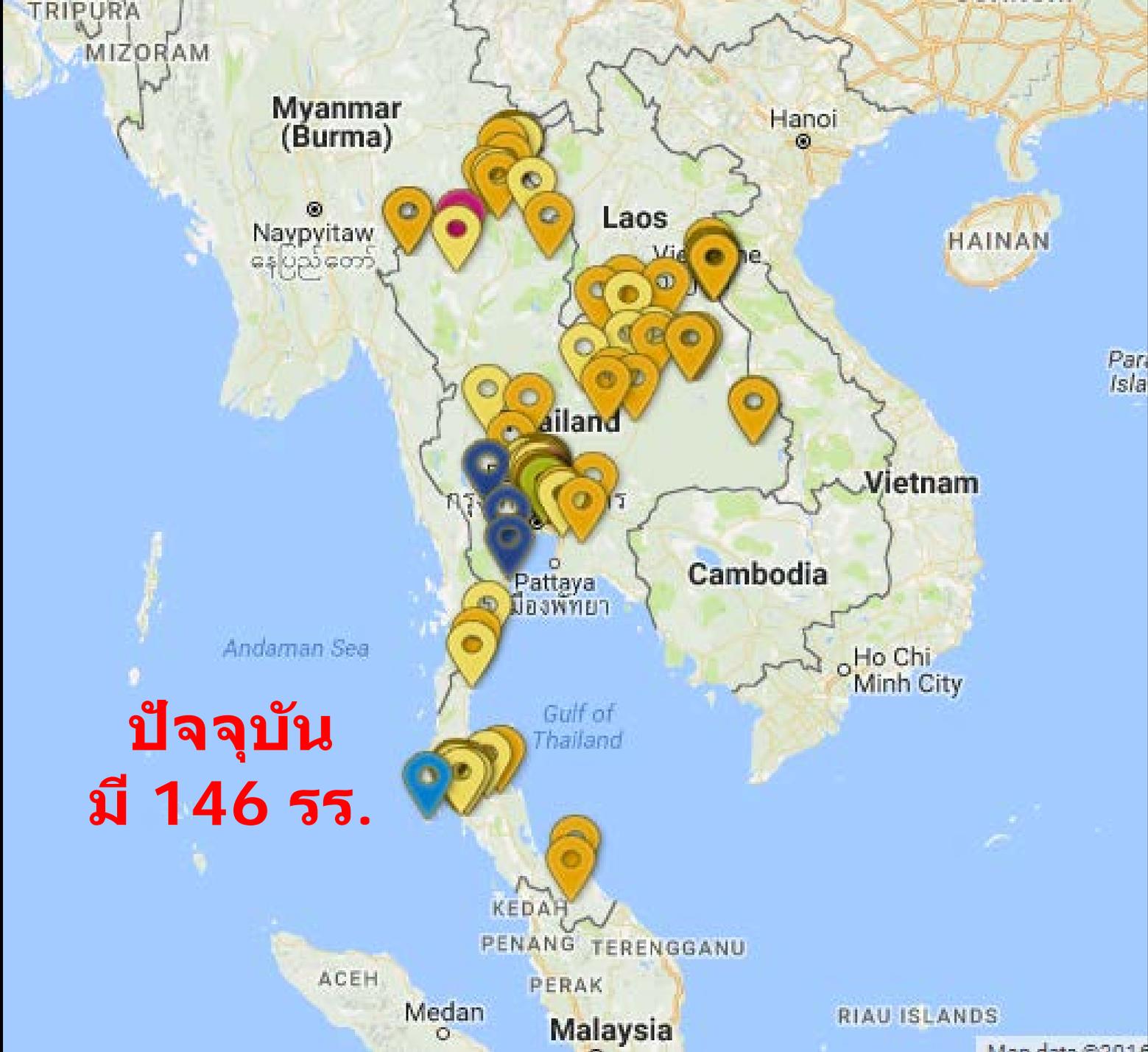
- นวัตกรรม (9 รร.)
- พท. ชุ่มน้ำ
- (จ. กระบี่ : 10 รร.)

■ ปี 51 (รร. นวัตกรรม 41 รร.)

■ ปี 55-56 (รร. ในพื้นที่ชุ่มน้ำ 38 รร.)

■ ปี 56-57 (รร. กทม. 13 รร.)

**ปัจจุบัน
มี 146 รร.**

แล้วจะเริ่มต้น

อย่างไร?

START

โรงเรียนอีโคสคูล

ต้องเริ่มอย่างไร

เริ่มจากสิ่งที่มี

คิด-พัฒนา-ทำ
ร่วมกัน

สำรวจตัวเอง

การสำรวจตัวเอง ก่อนทำ โรงเรียนอีโคสคูล

**นโยบาย
สิ่งแวดล้อมศึกษา
และโครงสร้าง
การบริหารจัดการ**

กำหนดนโยบาย

กำหนด
โครงสร้างการ
บริหารจัดการ

กำกับดูแล
ติดตาม ประเมินผล

การมีส่วนร่วมของ
บุคลากร

การสื่อสารนโยบาย

ความชัดเจน

มีกรอบโครงสร้าง

มีผู้รับผิดชอบชัดเจน

บทบาทหน้าที่ชัดเจน

บริหารจัดการแบบ
มีส่วนร่วม

น่านโยบาย
สู่การปฏิบัติ

กิจกรรมปรากฏใน
แผนปฏิบัติการ รร.

กิจกรรมสนับสนุนการ
จัดการเรียนรู้

กิจกรรมสนับสนุนการ
จัดการสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมสนับสนุนการ
มีส่วนร่วมและสร้าง
เครือข่าย

กิจกรรมได้รับการ
สนับสนุนทรัพยากร
อย่างเหมาะสม

การมีส่วนร่วมของ
บุคลากร

ผลงานเป็นที่ปรากฏ

เป็น "ระบบ"

นำผลการประเมิน
มาพัฒนางาน

การสำรวจตัวเอง ก่อนทำ โรงเรียนอีโคสคูล

การพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้
สิ่งแวดล้อมศึกษา

การพัฒนาครู
จำนวนครูที่
พัฒนาการจัดการ
เรียนรู้ของตนเอง
การแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ระหว่างกัน

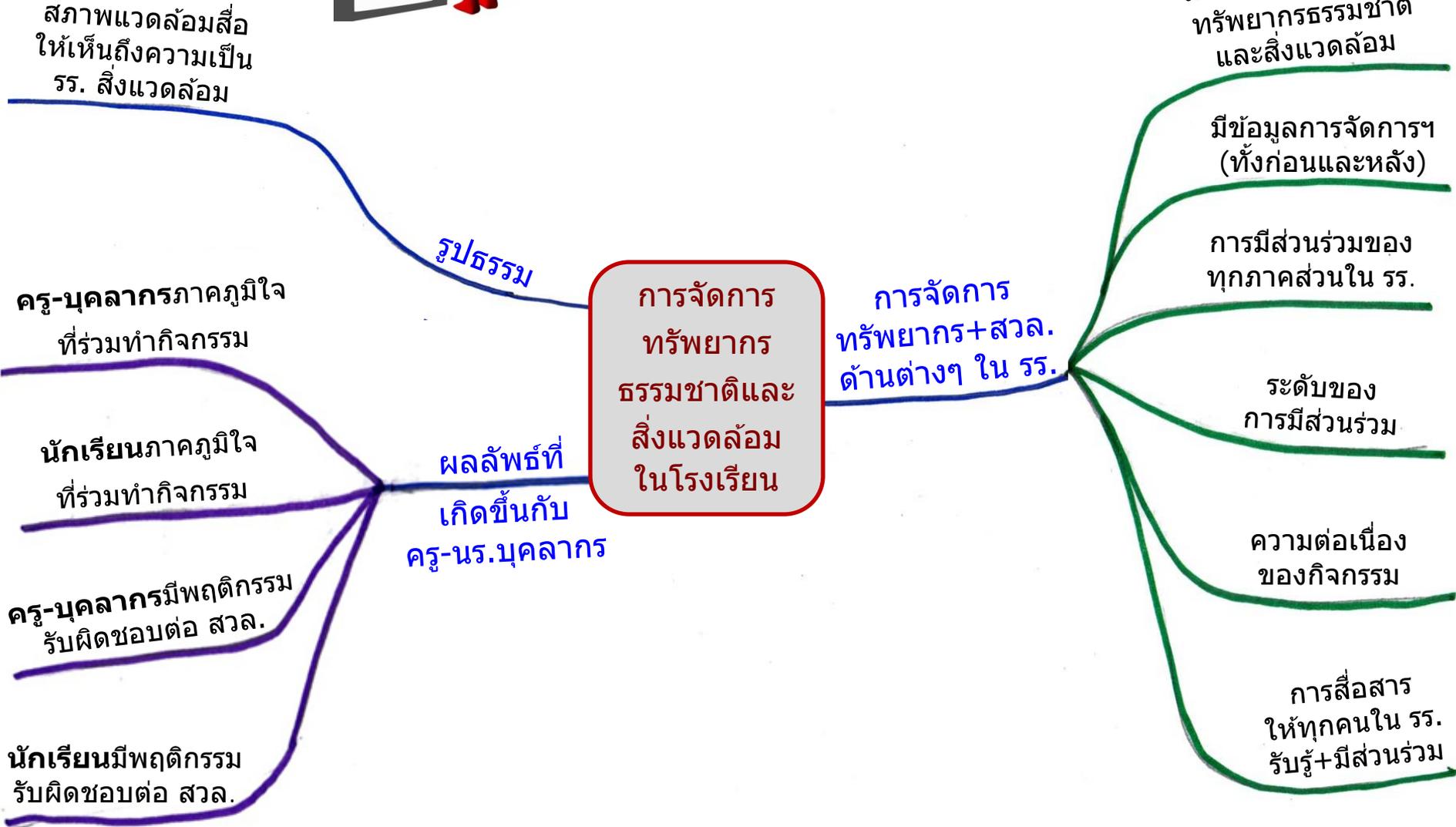
การจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ที่
หลากหลาย
ตามความต้องการ-ความ
ถนัด-ความสนใจของผู้เรียน
เสริมความรู้ความเข้าใจ
สิ่งแวดล้อมในชุมชน
ส่งเสริมการสืบค้น/รวบรวม
ข้อมูลจากชุมชน
วิเคราะห์-เชื่อมโยง-
หาทางเลือก-ลงมือปฏิบัติ

การพัฒนา
หลักสูตร EE
ในรูปแบบต่างๆ
มีหลักสูตรฯ ที่มี
องค์ประกอบครบถ้วน
หลักสูตรฯ ได้รับการ
ประเมิน-ปรับปรุง-พัฒนา
หลักสูตรฯ พัฒนา
ผู้เรียนได้ตาม
วัตถุประสงค์ EE ทั้ง 5 ข้อ

แหล่งเรียนรู้ด้าน
สิ่งแวดล้อม
มีแหล่งเรียนใน รร./ชุมชน
ใช้แหล่งเรียนในการ
จัดกระบวนการเรียนรู้
เกิดจากความร่วมมือ
รร. VS ชุมชน

การสำรวจตัวเอง ก่อนทำ โรงเรียนอีโคสคูล

การ **สำรวจตัวเอง** ก่อนทำ **โรงเรียนอีโคสคูล**

ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ/
สนับสนุนงาน รร. เพื่อให้
บรรลุทั้ง 4 พันธกิจ

ชุมชนให้ความร่วมมือ/
สนับสนุนงาน รร. เพื่อให้
บรรลุทั้ง 4 พันธกิจ

**ลักษณะ
ของการ
มีส่วนร่วม**

**การมีส่วนร่วม
และ
เครือข่าย EE**

เครือข่ายที่ร่วม

ผู้ปกครองเข้าร่วม
กิจกรรมสิ่งแวดล้อม
อย่างสม่ำเสมอ

ชุมชนเข้าร่วม
กิจกรรมสิ่งแวดล้อม
อย่างสม่ำเสมอ

คำแนะนำในการตอน

การประเมิน
สมัครใจเข้าร่วมเป็นโร
ตาม 4 พันธกิจหลักข
โรงเรียนอีโคสคูลนี้ จะ
ได้อย่างสมบูรณ์แบบ
เป้าหมายสูงสุดก็เพื่อผ
Environmental Citize
ในการปร
ประเมิน และ ทำคว
คะแนนตัวชี้วัดต่าง ๆ
วิเคราะห์และกำหนด
ความพร้อม และบริบ
ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ

แบบประเมิน
43 ตัวชี้วัด ภายใต้พันธ
พันธกิจที่
พันธกิจที่
พันธกิจที่
พันธกิจที่

ความหมายของระดับ

ระดับ

- ระดับคะแนน 1 หมายถึง ไม่ชัดเจน หรือ น้อย หรือ น้อยกว่าร้อยละ 25
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง พอเห็นบ้าง หรือ ปานกลาง หรือ ร้อยละ 26-50
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง ชัดเจน หรือ มาก หรือ ร้อยละ 51-75
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง ชัดเจนมาก หรือ มากที่สุด หรือ มากกว่าร้อยละ 75

แบบประเมินความพร้อมสำหรับโรงเรียนอีโคสคูล (หน้า 33-36) ประกอบด้วย 13 มิติ 43 ตัวชี้วัด ภายใต้พันธกิจหลักทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

- พันธกิจที่ 1 : นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างการบริหารจัดการ
- พันธกิจที่ 2 : การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา
- พันธกิจที่ 3 : การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
- พันธกิจที่ 4 : การมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา

ความหมายของระดับคะแนน

- ระดับคะแนน 0 หมายถึง ไม่ปรากฏ หรือ ไม่มี หรือ ร้อยละ 0
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง ไม่ชัดเจน หรือ น้อย หรือ น้อยกว่าร้อยละ 25
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง พอเห็นบ้าง หรือ ปานกลาง หรือ ร้อยละ 26-50
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง ชัดเจน หรือ มาก หรือ ร้อยละ 51-75
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง ชัดเจนมาก หรือ มากที่สุด หรือ มากกว่าร้อยละ 75

โรงเรียน..... สังกัด.....

พันธกิจที่ 1 : นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างการบริหารจัดการ (4 มิติ 16 ตัวชี้วัด)

มิติการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	คะแนน (0-4)	แหล่งที่มาข้อมูล
1. การกำหนดนโยบายด้าน "สิ่งแวดล้อมศึกษา"	(1) โรงเรียนกำหนดนโยบายด้าน "สิ่งแวดล้อมศึกษา" ไว้อย่างชัดเจน		นโยบาย/ วัสดุภัณฑ์ สอบถาม/ สัมภาษณ์
	(2) ครู บุคลากร นักเรียน และ ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย		
	(3) ครู บุคลากร นักเรียน และ ชุมชน รับรู้และเข้าใจนโยบาย		
2. การกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการด้าน "สิ่งแวดล้อมศึกษา"	(1) มีกรอบโครงสร้างการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา		มีโครงสร้างการบริหาร สอบถาม/ สัมภาษณ์ คำสั่ง
	(2) มีการกำหนดบุคลากร/ ผู้รับผิดชอบ		
	(3) มีการกำหนดบทบาท/ ภาระหน้าที่รับผิดชอบ		
	(4) ใช้รูปแบบการบริหารจัดการ "แบบมีส่วนร่วม"		
3. การนำนโยบายด้าน "สิ่งแวดล้อมศึกษา" ไปปฏิบัติ	(1) มีกิจกรรม/ โครงการ/ โครงการงาน ปรากฏในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน		แผนปฏิบัติการประจำปี กิจกรรม สอบถาม/ สัมภาษณ์ ผลงาน/ รายงาน
	(2) มีกิจกรรม/ โครงการ/ โครงการงาน ที่สนับสนุน "การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา" (พันธกิจที่ 2)		
	(3) มีกิจกรรม/ โครงการ/ โครงการงาน ที่สนับสนุน "การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน" (พันธกิจที่ 3)		
	(4) มีกิจกรรม/ โครงการ/ โครงการงาน ที่สนับสนุน "การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม" (พันธกิจที่ 4)		
	(5) กิจกรรม/ โครงการ/ โครงการงาน ได้รับการสนับสนุนทรัพยากร (เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ-อุปกรณ์) อย่างเหมาะสม		
	(6) เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ/ โครงการงาน		
	(7) มีผลงานเป็นที่ปรากฏ		
4. การกำกับ ดูแล ติดตามและ ประเมินผล	(1) มี "ระบบ" กำกับ ดูแล ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนอีโคสคูล		คำสั่ง/ แผนติดตาม บันทึกการประชุม
	(2) มีการนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง		
	คะแนนรวม		
	คะแนนเฉลี่ย		(= คะแนนรวม/16)

เกณฑ์ผ่านโรงเรียนอีโคสคูล : คะแนนตัวชี้วัดทุกข้อต้องไม่น้อยกว่า 2 หรือ คะแนนเฉลี่ยต้องไม่น้อยกว่า 2.5

พันธกิจที่ 2 : การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (4 มิติ 12 ตัวชี้วัด)

มิติการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	คะแนน (0-4)	แหล่งที่มาข้อมูล (หรือ หลักฐาน)
1. ครูพัฒนาตนเองและนำความรู้ไปใช้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	(1) จำนวนครูในโรงเรียนที่พัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง		คำสั่ง/ บันทึกข้อความ สำนวนาวุฒิบัตร ภาพถ่าย
	(2) ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้)		
2. การพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ รายวิชาเพิ่มเติม หรือ รายวิชาพื้นฐาน หรือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือ บูรณาการ สิ่งแวดล้อมศึกษา ที่เชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมระดับโลกและระดับท้องถิ่น	(1) มีหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา (ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง) ที่มีองค์ประกอบครบถ้วน ได้แก่ แนวคิด โครงสร้างเวลา เรียน คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และ เกณฑ์การประเมิน		คำสั่ง เอกสารหลักสูตร ภาพกิจกรรม
	(2) มีหลักสูตรฯ ที่พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมศึกษาระดับทั้ง 5 ข้อ (ได้แก่ ทัศนคติ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และ การมีส่วนร่วม)		
	(3) หลักสูตรฯ ได้รับการประเมินผลการใช้ ปรับปรุง และพัฒนา		
3. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการ "สิ่งแวดล้อมศึกษา" ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขของโรงเรียนและชุมชน	(1) จัดการเรียนรู้ตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน		เอกสารหลักสูตร ภาพกิจกรรม สอบถาม/ สัมภาษณ์ ผลงานนักเรียน
	(2) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในชุมชน		
	(3) ส่งเสริมการสืบค้น/ รวบรวมข้อมูลจากชุมชน		
	(4) ส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลจากการสืบค้น มาวิเคราะห์ เชื่อมโยงประเด็นปัญหา/ สถานการณ์ท้องถิ่น กำหนดทางเลือกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ตลอดจนลงมือปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พบ		
4. แหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน และ/หรือ ในชุมชน	(1) มีแหล่งเรียนรู้ ภายในโรงเรียน และ/หรือ ในชุมชน		ผลงานนักเรียน ภาพถ่าย บันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ คู่มือวิทยุชุมชนประจำหมู่บ้าน
	(2) มีการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้		
	(3) แหล่งเรียนรู้เกิดจากการวางแผนร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนและชุมชน		
	คะแนนรวม		
	คะแนนเฉลี่ย		(= คะแนนรวม/12)

เกณฑ์ผ่านโรงเรียนอีโคสคูล : คะแนนตัวชี้วัดทุกข้อต้องไม่น้อยกว่า 2 หรือ คะแนนเฉลี่ยต้องไม่น้อยกว่า 2.5

พันธกิจที่ 3 : การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (3 มิติ 11 ตัวชี้วัด)

มิติการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	คะแนน (0-4)	แหล่งที่มาข้อมูล (หรือ หลักฐาน)
1. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ได้แก่ ด้านขยะ ค่าน้ำ ด้านพลังงาน ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านสารเคมี พื้นที่สีเขียว การบริโภค การใช้วัสดุอุปกรณ์ และ ด้านอื่นๆ)	(1) โรงเรียนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างน้อย 3 ด้าน		สภาพจริงในโรงเรียน ผลงาน/ รายงาน สอบถาม/ สัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม ภาพกิจกรรม ข้อมูลเชิงสถิติ มาตรการต่างๆ
	(2) มีข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เชิงปริมาณ) ทั้งก่อน-หลังการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
	(3) จำนวนครู บุคลากร และ นักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน		
	(4) ครู บุคลากร และ นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน ในทุกๆ ชั้นตอน		
	(5) กิจกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (อย่างน้อยด้านละ 1 ครั้ง/ปีการศึกษา)		
	(6) มีการสื่อสารกิจกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้ทุกคนในโรงเรียนได้รับรู้และมีส่วนร่วม		
2. "รูปธรรม" ที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	(1) สภาพแวดล้อมในโรงเรียน "สื่อ" หรือ "สะท้อน" ให้เห็นถึงความเป็นโรงเรียนอีโคสคูล		สภาพจริงในโรงเรียน. ภาพกิจกรรม ผลงาน/ รายงาน ข้อมูลเชิงสถิติ มาตรการต่างๆ
3. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับครู-นักเรียน-บุคลากรในโรงเรียน	(1) ครูและบุคลากรมีความภาคภูมิใจในการดำเนินกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียน		สอบถาม/ สัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม ภาพกิจกรรม ใบประกาศนียบัตร ใ้จัดชูเกียรติต่างๆ
	(2) นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการดำเนินกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน		
	(3) ครูและบุคลากรมีพฤติกรรมหรือแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม		
	(4) นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม		
	คะแนนรวม		
	คะแนนเฉลี่ย		(= คะแนนรวม/11)

เกณฑ์ผ่านโรงเรียนอีโคสคูล : คะแนนตัวชี้วัดทุกข้อต้องไม่น้อยกว่า 2 หรือ คะแนนเฉลี่ยต้องไม่น้อยกว่า 2.5

พันธกิจที่ 4 : การมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา (2 มิติ 4 ตัวชี้วัด)

มิติการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด	คะแนน (0-4)	แหล่งที่มาข้อมูล (หรือ หลักฐาน)
1. เครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมศึกษากับโรงเรียน	(1) ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ		สอบถาม/ สัมภาษณ์ ภาพกิจกรรม
	(2) ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ		
2. ลักษณะการมีส่วนร่วมของเครือข่าย	(1) ผู้ปกครองสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของโรงเรียนอีโคสคูลเป็นอย่างดี (ทั้ง 4 พันธกิจ)		สอบถาม/ สัมภาษณ์ ผลงาน/ รายงาน
	(2) ชุมชนสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของโรงเรียนอีโคสคูลเป็นอย่างดี (ทั้ง 4 พันธกิจ)		
	คะแนนรวม		
	คะแนนเฉลี่ย		(= คะแนนรวม/4)

เกณฑ์ผ่านโรงเรียนอีโคสคูล : คะแนนตัวชี้วัดทุกข้อต้องไม่น้อยกว่า 2 หรือ คะแนนเฉลี่ยต้องไม่น้อยกว่า 2.5

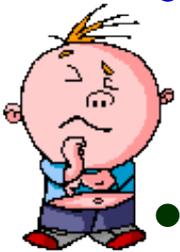
งานวิจัย

ผลกระทบและพัฒนาการ ของสิ่งแวดล้อมศึกษา ในโรงเรียน Eco-school

โดย มูลนิธิการศึกษาไทย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- นักเรียนมีความตระหนักรับผิดชอบ และดูแลรักษา
สภาพแวดล้อม
- นักเรียนมีสิทธิ์และเสียง ในการตัดสินใจเกี่ยวกับ
นโยบายหรือการดำเนินกิจกรรมสิ่งแวดล้อมของ
โรงเรียนมากขึ้น
- นักเรียนมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด เข้าใจประเด็น
สิ่งแวดล้อมของชุมชนมากขึ้น
- นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- นักเรียนกล้าพูดแสดงความคิดเห็นและนำเสนอความคิด
- นักเรียนมีความสุขในการเรียน เพราะได้เรียนรู้จากของจริง ได้ปฏิบัติจริง
- นักเรียนนำความรู้ไปถ่ายทอดต่อที่บ้าน
- ชุมชนเห็นความสำคัญของกิจกรรมที่นักเรียนริเริ่ม/ทำ และเข้ามามีส่วนร่วม
- ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพราะเห็นการเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และนักเรียน
มีประสบการณ์ในการสำรวจทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- ผู้ปกครองให้ความสนใจในการส่งบุตรหลาน
เข้ามาเรียนที่โรงเรียน
- เกิดเครือข่ายโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

- ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญ สนับสนุน และติดตามอย่างต่อเนื่อง
 - การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ของผู้บริหาร ครู และ นักเรียน
- โรงเรียนเป็นศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาเต็ม หรือเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหลายหน่วยงาน จึงทำให้ต้องพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

- กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (child-centered) ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาอย่างครบวงจร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการทำหน้าที่/บทบาทการเป็น “พลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อม”
 - มีหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- ครูผู้สอนมีความสุข ตั้งใจสอนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

- การสืบต่องานจากรุ่นสู่รุ่น
 - นักเรียนปัจจุบันได้รับแรงบันดาลใจจากรุ่นพี่ที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้เข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันต่างๆ
- การลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลของเด็ก และความรู้ที่เด็กนำไปถ่ายทอดที่บ้านและในชุมชน เป็น "ตัวกระตุ้น" และปลุกเร้าให้ชุมชนมีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในรูปแบบต่างๆ

ข้อจำกัด

- การขับเคลื่อนทั้งระบบหรือการเปลี่ยนแปลงเรื่องใดๆ ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ต้องอาศัยเวลา
 - โรงเรียนขาดครูที่มีความรู้เชิงลึกหรือความเชี่ยวชาญพิเศษเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้าน
- จำนวนบุคลากร/ครูไม่เพียงพอ
 - งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ
- การโยกย้ายผู้บริหารและบุคลากรผู้รับผิดชอบบ่อย

ข้อจำกัด

- ขาดระบบการให้รางวัล ที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจของครูและบุคลากรโดยตรง
 - โรงเรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสอนให้ได้ตามมาตรฐาน สมศ. และ O-Net
- กระบวนการเรียนรู้ ต้องเน้นการฝึกปฏิบัติและความต่อเนื่อง แต่เวลาไม่เพียงพอ
 - นักเรียนชั้น ม.ปลาย จะเน้นการไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
- ครูมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาไม่เท่ากัน

ข้อจำกัด

- ความคาดหวังจากผู้ปกครอง
(โดยเฉพาะในเรื่องผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ)
 - ข้อจำกัดในการนำนักเรียนศึกษานอกสถานที่
- บางชุมชนเป็นคนต่างถิ่นเข้ามาทำมาหากิน จึงให้ความสำคัญกับโรงเรียนและชุมชนน้อย
 - ขาดขวัญ-กำลังใจ-การติดตามที่ดี ทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัด และ หน่วยงานสนับสนุน
- มี MOU ร่วมกัน แต่ ขาดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

(1. ด้านนโยบาย EE ระดับประเทศ)

- ❖ 1. ทบทวน-พัฒนานโยบาย EE ผลักดันเป็นวาระแห่งชาติ (ร่วมกันระหว่าง ศธ. กับ ทส.)
- ❖ 2. กำหนดให้การพัฒนาโรงเรียน Eco-school เป็นพันธกิจที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันระหว่าง ศธ. และ กรมส่งเสริมฯ
- ❖ 3. จัดเวทีเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนงาน EE และ Eco-school อย่างต่อเนื่อง
- ✅ 4. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ EE และ Eco-school ผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

(2. การคัดเลือกโรงเรียน)

- ✓ 1. ปรับ/ทำสื่อ PR ให้ รร. มีความสนใจ และ ประเมินความพร้อมของ รร. ก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการ
- ◇ 2. ประสานหน่วยงานต้นสังกัด และ ทำความเข้าใจ กับผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของโครงการฯ ตลอดจนร่วมกันในการคัดเลือก รร.
- ✓ 3. เปิดโอกาสให้ รร. ต่างๆ ทั้งในระบบ นอกระบบ เอกชน หรือระดับวิทยาลัยได้เข้าร่วมโครงการ

ข้อเสนอแนะ

(3. การเตรียมความพร้อมและการพัฒนาบุคลากร)

- ✓ 1. จัดทำคู่มือพัฒนา รร. Eco-school
- ✓ 2. จัดทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 7 ขั้นตอน ทั้งในรูปแบบ เอกสาร CD VDO และ สื่อดิจิทัลเพื่อการดาวน์โหลด
- ✓ 3. ปรับกระบวนการฝึกอบรมให้มีการฝึกปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน
- ✓ 4. การพัฒนาบุคลากรต้องเกิดขึ้นทั้งระบบ ยึดพื้นที่เป็นหลัก โดยคัดเลือกครูแกนนำ ผช.ฝ่ายวิชาการ ผู้บริหาร และ ศน. มาร่วมอบรมและเป็นคณะทำงาน
- ◇ 5. ต้องพัฒนาครูให้เป็น “พลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อม” ก่อน

ข้อเสนอแนะ

(3. การเตรียมความพร้อมและการพัฒนาบุคลากร) ต่อ

- ✓ 6. จัดอบรมเสริมอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง
- ✓ 7. จัดศึกษาดูงาน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภูมิภาค อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- ✓ 8. พัฒนา รร. Eco-school เดิมให้เป็นศูนย์ฯ “ต้นแบบ”
- ◇ 9. ควรมีระบบ “รร. พี่เลี้ยง” คอยให้คำแนะนำ/ช่วยเหลือ
- ◇ 10. แต่ละ รร. ควรมีแผนขยายผลความรู้จากการอบรมให้ครอบคลุมครูทั้ง 100% ใน รร.
- ◇ 11. เปิดโอกาสให้ รร. (ที่ครูผู้รับผิดชอบโยกย้าย) ได้เข้าร่วมอบรมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

(4. งบประมาณ)

- ❖ 1. ควรสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของ รร. (อย่างน้อย 3 ปี) โดยงบประมาณควรมาจากทั้ง ศธ. และ กรมส่งเสริมฯ
- ❖ 2. ศธ. ควรสนับสนุนงบประมาณด้าน EE ให้มากกว่าที่ผ่านมา
- ❖ 3. ควรมีการรวบรวมและแนะนำแหล่งทุนที่สนับสนุนการจัดกิจกรรม EE
- ❖ 4. ควรประสานแหล่งทุนต่างๆ ให้เข้าร่วมอบรม/ เวที แลกเปลี่ยน/ Forum ต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

(5. การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ)

1. นโยบายและโครงสร้าง

(1.) จัดอบรมให้ ผู้บริหาร ผช.วิชาการ ศน. ในเรื่อง...

- Whole School Approach
- การพัฒนาผู้นำทางด้านวิชาการ
- การบริหารการเปลี่ยนแปลง
- การเขียนโครงการเพื่อสรรหางบประมาณ

(2.) รร.ต้องมีนโยบาย กลไก และ โครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน เชื่อมต่อการดำเนินงาน

(3.) ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนครูและนักเรียนในทุกรูปแบบ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรม การเป็นที่ปรึกษา เป็นแรงบันดาลใจ สร้างขวัญและกำลังใจ

ข้อเสนอแนะ

(5. การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ) ต่อ

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตร

- (1.) ส่งเสริมให้ทุก รร. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการเรียนรู้จากสภาพปัญหาจริงของท้องถิ่น
- (2.) รร.ควรปรับ/กำหนด เวลาให้นักเรียนได้ออกไปศึกษาเรียนรู้ในสถานที่จริง อย่างต่อเนื่องตามกรอบการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน
- (3.) กระบวนการ 7 ขั้นตอน เป็นการเรียนรู้ “กระบวนการ” ซึ่งสามารถนำไปใช้กับเนื้อหาใดก็ได้ ตามบริบทท้องถิ่น
- (4.) การเรียนรู้จากปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ไม่ควรเน้นให้เด็กแก้ไขปัญหาทั้งหมด แต่ การเรียนรู้ชุมชน ควรเป็นกระบวนการที่เน้นให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ท้องถิ่นของตนเพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

(5. การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ) ต่อ

3. การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมใน รร.

- (1.) ให้นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด/ปรับ/จัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมใน รร. เพื่อพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในการเป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อม
- (2.) ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้ง ใน รร. ที่บ้าน และ นอก รร. อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

(5. การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ) ต่อ

4. การมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อม

- (1.) รร.ควรเปิดโอกาสให้ชุมชน อบ.ต. เข้ามามีส่วนร่วมกับ รร.ในทุกๆ ด้าน หรือบางครั้งอาจจัดการประชุมในชุมชน
- (2.) รร.ควรสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายในท้องถิ่นและ ภูมิภาค เพื่อการสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และการประชาสัมพันธ์
- (3.) จัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง รร.เพื่อการพัฒนาเครือข่าย
- (4.) ควรขยายผลสู่โรงเรียนอื่นๆ ที่สนใจ เพื่อสร้างเครือข่าย ระดับภูมิภาค
- (5.) การมอบรางวัลให้กลุ่มเครือข่ายที่มีผลงาน “ดีเด่น”

ข้อเสนอแนะ

(6. การติดตามและการสนับสนุน)

- ❖ 1. พัฒนาระบบ/กลไกการนิเทศก์ ติดตาม และ สนับสนุน การดำเนินงาน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- ✅ 2. ตั้งและพัฒนา ทีมนิเทศก์ติดตามสนับสนุน ในระดับ จังหวัดและภูมิภาค ที่ประกอบด้วย ศักขานิเทศก์ ครูที่ ปฏิบัติจริง ผู้แทนจากองค์กรสาธารณะประโยชน์ อปท. และ สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น
- ✅ 3. จัดทำแผนการนิเทศก์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และดำเนินการตามแผน ตลอดจนร่วมกันประเมินผลระหว่างภาค
- ❖ 4. ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้น สังกัด
- ❖ 5. ศธ. ควรติดตามและเป็น “พี่เลี้ยง” มากกว่าที่เป็นอยู่

ข้อเสนอแนะ

(7. การขยายผลโครงการ)

1. ตั้งคณะกรรมการระดับชาติ (จากทุกภาคส่วน) เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ แผนขับเคลื่อน
2. ตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- ❖ 3. ประชุมทำความเข้าใจกับผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่ ให้เข้าใจแนวทาง EE ให้ตรงกัน
- ❖ 4. สร้างวิทยากรสิ่งแวดล้อมศึกษาในทุกจังหวัดภูมิภาค โดยคัดเลือกจากครู ศน. และ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- ✅ 5. ควรเป็นการขยายผลในเชิง “แนวคิด” ไม่ใช่ “ปริมาณ” และควรมีต้นแบบการขยายผลที่เป็นรูปธรรม

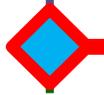
- บรรจุอีโคสคูลไว้ใน “เมนู” ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
- พัฒนาเกณฑ์ (ภายใต้หลักการเดียวกัน คือ WSA)

ร.ร.สังกัด สพฐ.

- ขยายผลโรงเรียนอีโคสคูล (ในสังกัด สพฐ.)
- ร่วมเป็นคณะกรรมการฯ เพื่อคัดเลือก รร. เข้ารับรางวัล ASEAN Eco-School Award (ล่าสุดกำหนดจัดทุก 4 ปี สลับกับรางวัลเมืองยั่งยืน)

2559

2560

2562

2566

- ขยายผล 30 รร./ปี (คู่ขนานไปกับ สพฐ.) ในพื้นที่เมืองต้นแบบ สวล. ยั่งยืนอาเซียน และ LA21
- ขยายศูนย์เรียนรู้ฯ ทุก 2 ปี

- พัฒนาระบบนิเทศติดตาม
- พัฒนาเว็บไซต์อีโคสคูล www.deqp.go.th/ecoschool

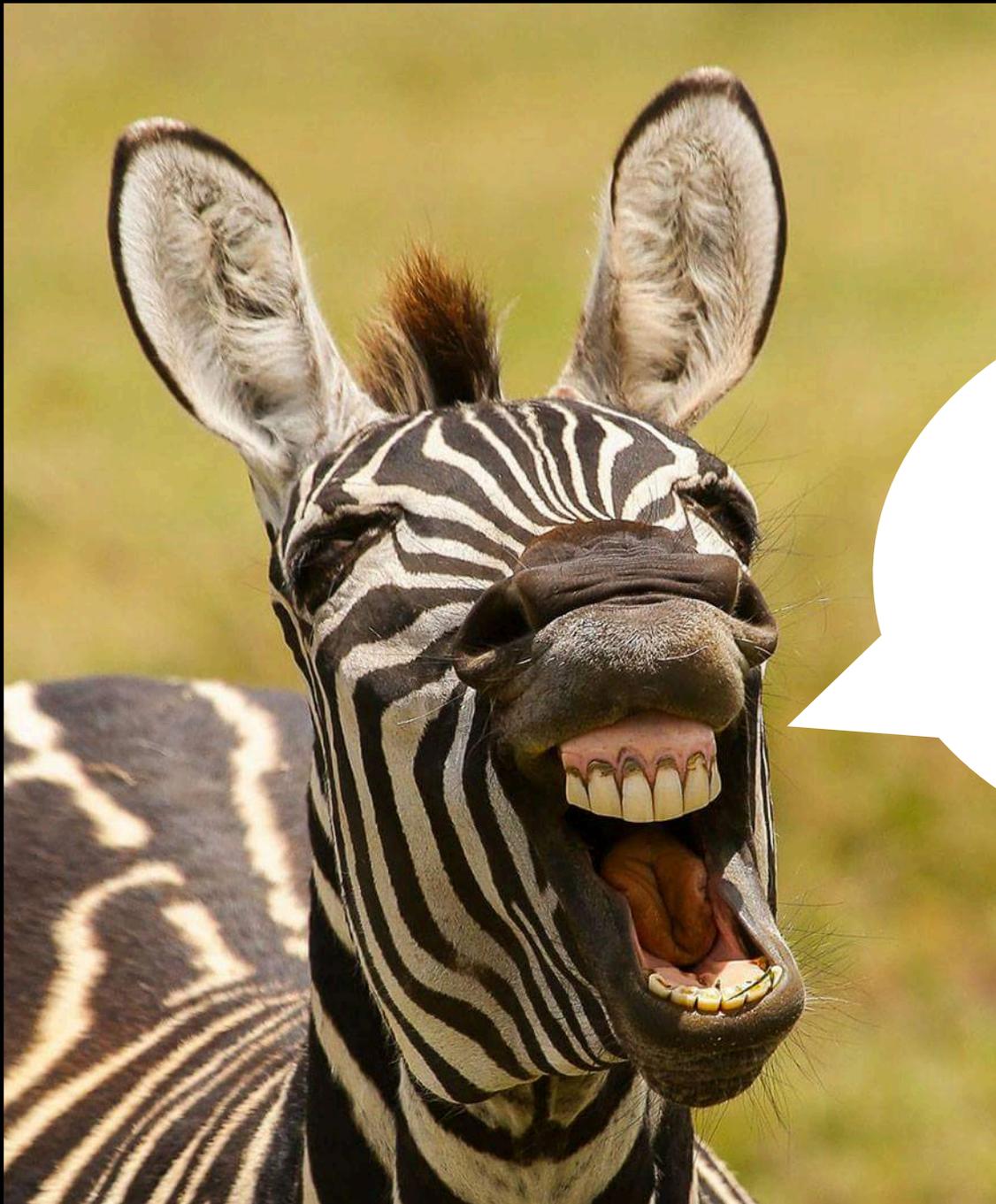

ASEAN Eco-schools Award 2010

มาเลเซีย

ASEAN Eco-schools Award 2015 เมียนมาร์

**ขอบคุณ
ครับ**